

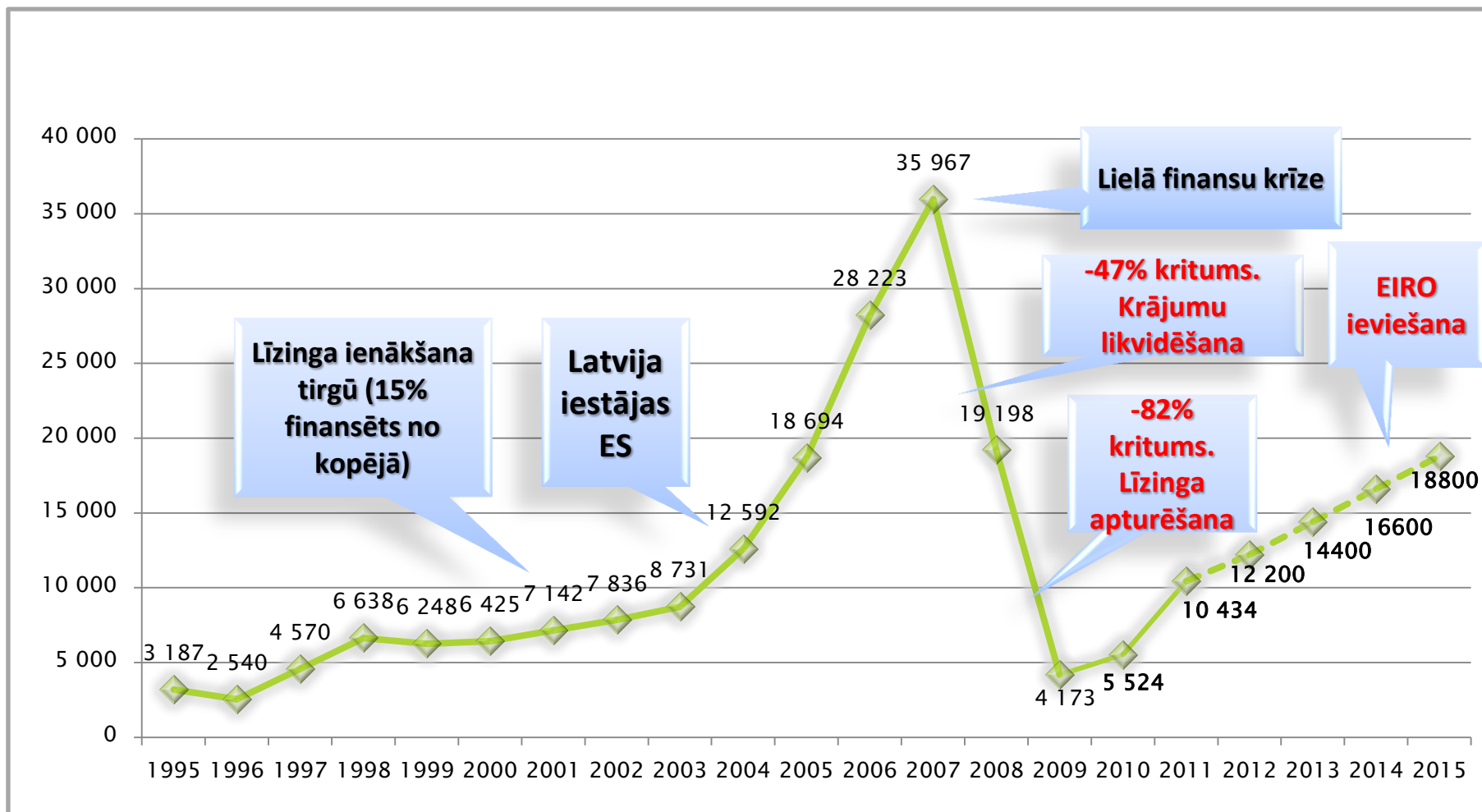
Automašīnu iepirkumos biežāk konstatētās problēmas

**LPAA prezidents
ANDRIS KULBERGS**

**LATVIJAS PILNVAROTO
AUTOTIRGOTĀJU ASOCIĀCIJA**

Latvijas auto tirgus no 1995. līdz 2015.

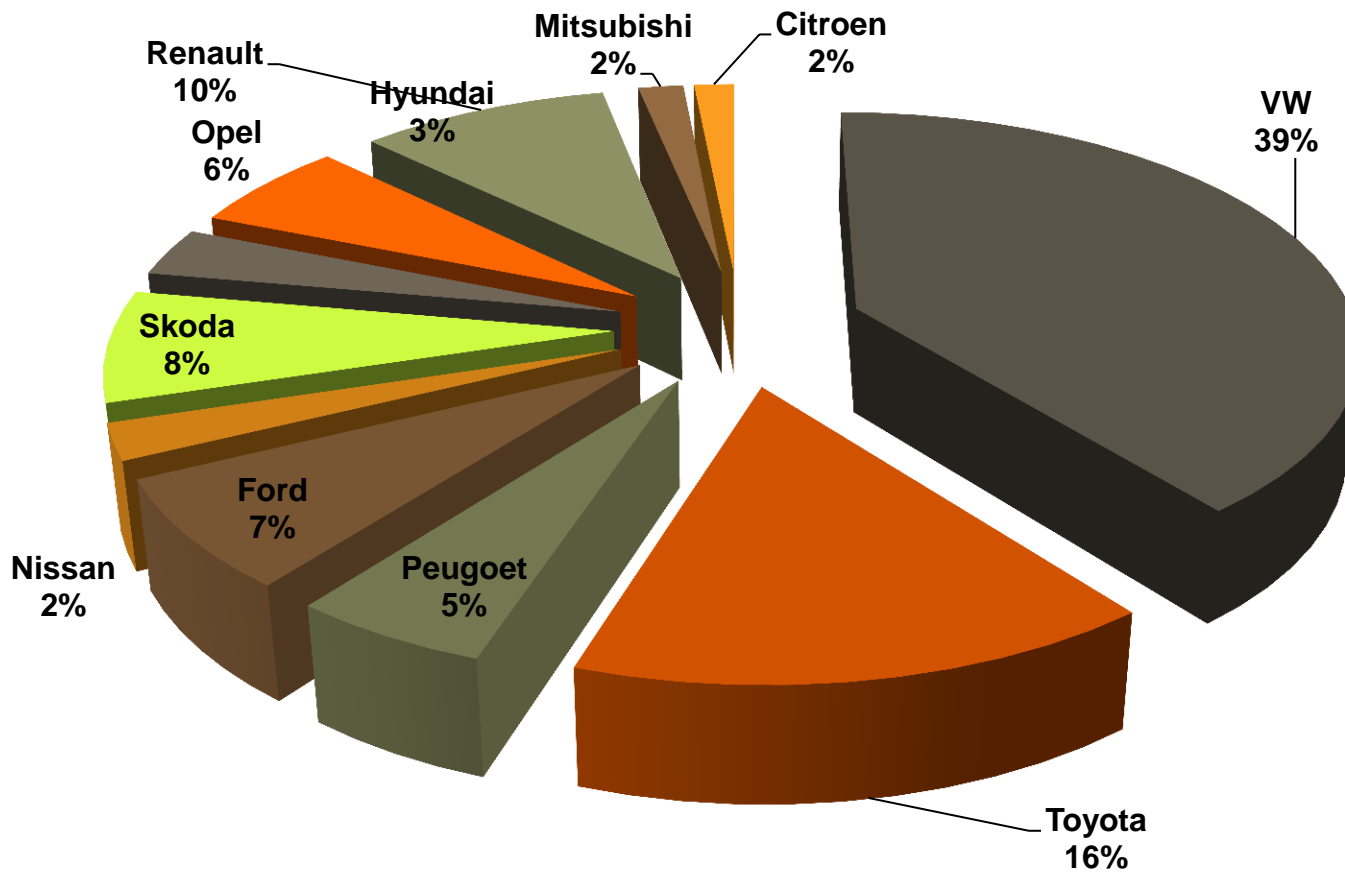

Lielo darījumu apjoms

- ▶ Lielie iepirkumi sastādīja **34,9%** no Latvijas tirgus
- ▶ Lielie iepirkumi sastādīja **3641 auto vienību**
- ▶ Valsts iepirkumi sastādīja **1442 a/m jeb 40%**
- ▶ Valsts policijas konkurss sastādīja **756 a/m jeb 52%** no kopējā valsts pasūtījuma

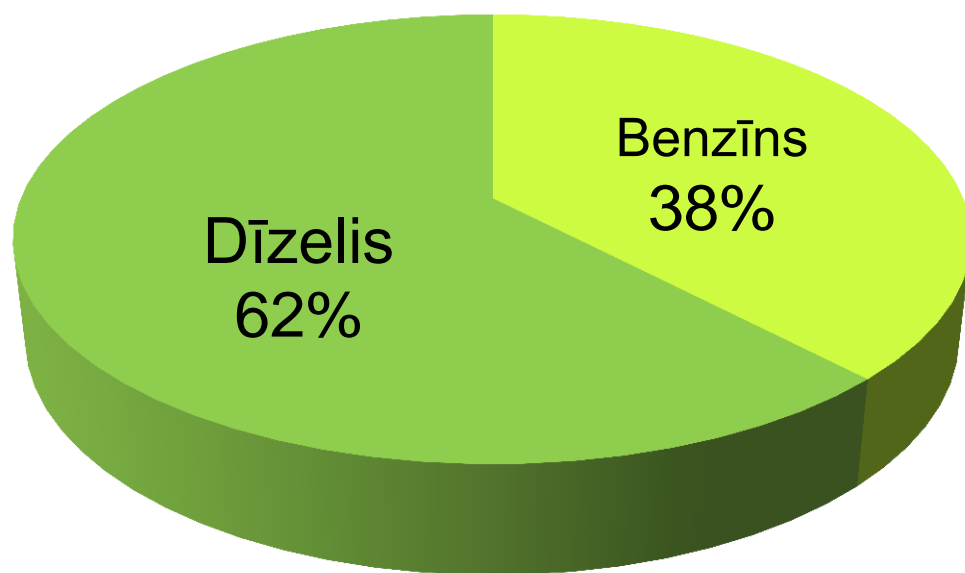
Publisko iepirkumu tirgus Latvijā 2011.

Lielie iepirkumi sastādīja **34,9%** no Latvijas tirgus

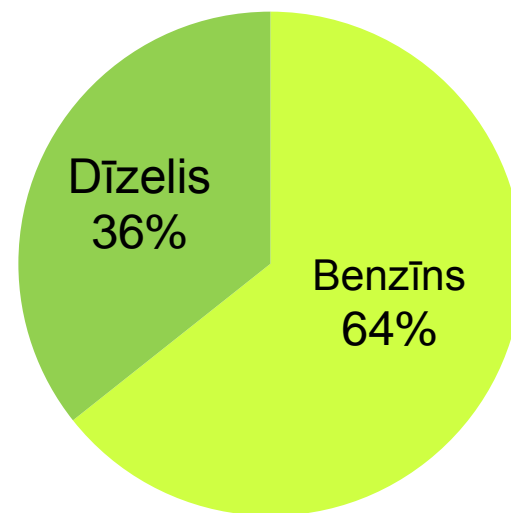
Dalījums pēc degvielas veida 2011.

Korporatīvo klientu izvēle 2011.

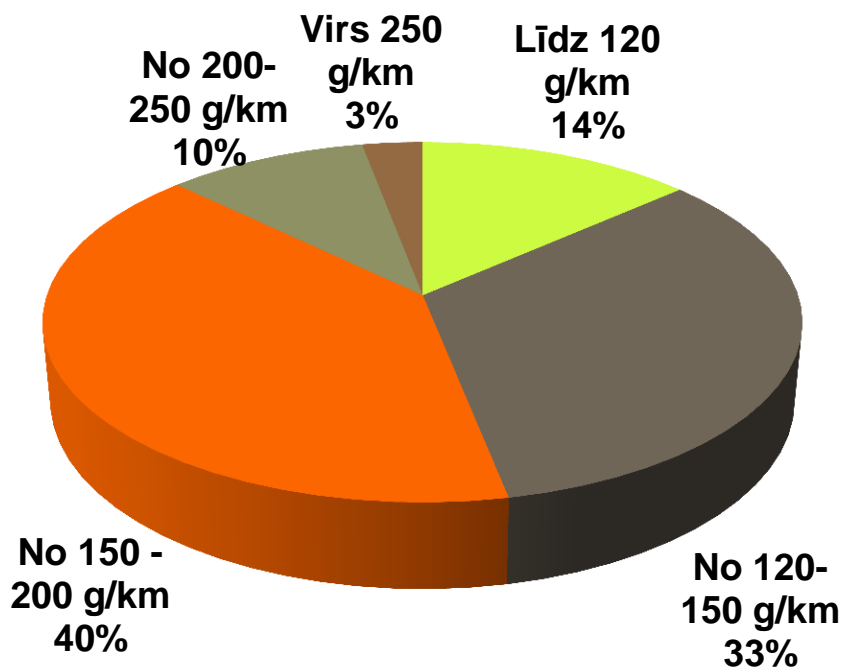
* Ļoti augoša interese pāriet uz LPG degvielu

Privātpersonu izvēle 2011.

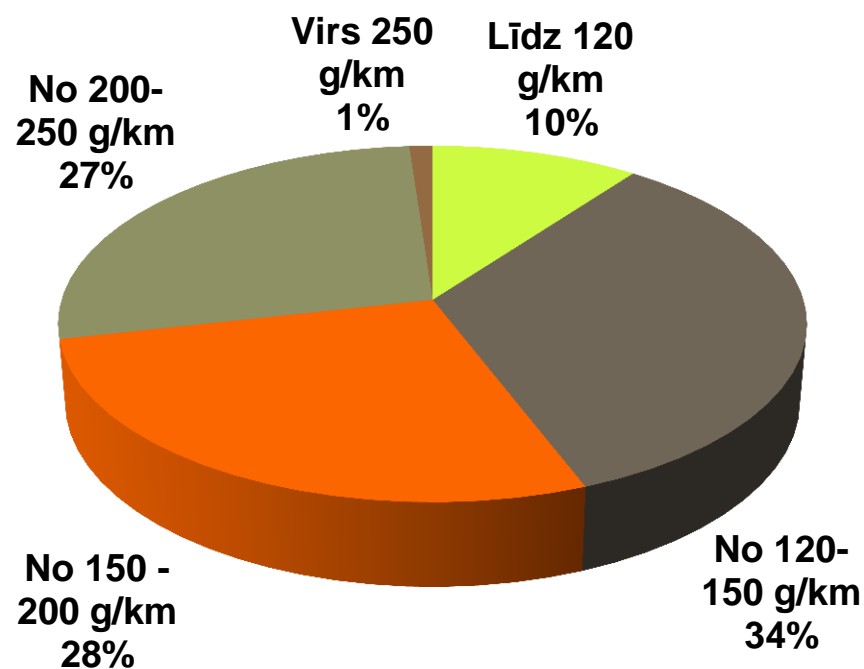

Jaunu a/m iedalījums pēc CO2

2010.gads

2011.gads

* Vidējais CO2 Latvijā 2011 gadā?

Publiskā iepirkuma principi

- Ievērot atklātumu
- Veicināt piegādātāju brīvu konkurenci, vienlīdzīgu un taisnīgu attieksmi
- Nodrošināt valsts un pašvaldību līdzekļu efektīvu izmantošanu

PIL 2.pants

Publisko iepirkumu realitāte

Diemžēl ~70% no valsts iepirkumiem ir:

- *Necaurspīdīgi*
- *Konkurenci ierobežojoši*
- *Iepriekš izvēlētai precei veidots konkurss*
- *Nesaimniecisks valsts līdzekļu izlietojums*
- *Neprofesionāli*

Kas nepārdomāti sadārdzina cenu?

Kas sadārdzina iepirkumu?

- ▶ Piegādes termiņi – tirgus izpēte, rūpnīcu atvaļinājumi
- ▶ “*Nolekšana*” – finansiālais risks tiek paredzēts cenā
- ▶ Apdrošināšanas cenas pieprasījums uz ilgu periodu
- ▶ Līzinga %, valūta
- ▶ Piedāvājuma termiņš
- ▶ Iepirkuma apjoma svārstību amplitūda
- ▶ Nepamatotas servisa prasības

Pasūtītāja darbības, kas ierobežo konkurenci (1)

- ▶ Klūdaini un selektīvi noteikta automašīnas klase
- ▶ Automašīnas tehniskie parametri neatbilst noteiktajai automašīnas klasei
- ▶ Izvēlētie tehniskie parametri nav objektīvi salīdzināmi un izvērtējami – tiek noteikti par labu kādam konkrētam automašīnu ražotājam
- ▶ Mākslīgi saīsināti automašīnu piegādes termiņi
- ▶ Bieži vien nenosakāms automašīnu apjoms
- ▶ Atklāti ierobežojošas CO₂, NO_x, NMHC u.c. emisiju noteiktās amplitūdas

Pasūtītāja darbības, kas ierobežo konkurenci (2)

- ▶ Noteikti savstarpēji izslēdzoši automašīnas parametri – prasība pēc dzinēja darba tilpuma un dzinēja jaudas
- ▶ Iepērkamo automobiļu skaita samazināšana līguma darbības laikā
- ▶ Vairāku dažādu iepirkumu apvienošana vienā – automašīnas noma un automašīnas atpirkums
- ▶ Prasība mainīgās izmaksas iekļaut piedāvājuma cenā (apdrošināšana, riepas, bremžu kluči, bremžu uzlikas, diski u.c. (pilna servisa līzings))

Auto tirdzniecības īpatnības un nosacījumi

Auto tirdzniecības īpatnības (1)

- ▶ Automašīnas tiek ražotas vismaz 3 mēnešus, vieglais komerc transports – 4 līdz 5 mēnešus. Dīzeļu dzinēju pieejamība
- ▶ Jārēķinās ar pārbūvēm – apjoma jautājums
- ▶ Garantijas ir divu veidu – rūpnīcas un pārdevēja
- ▶ Lūdziet rūpnīcas atbalstu – noteikti ir pieejams, sākot vismaz ar 10 automašīnu pasūtījumu
- ▶ Neizdarīt izteiktu spiedienu tikai uz automašīnas cenu
- ▶ Servisa pārklājums
- ▶ Pārdevēji nespēj piegādāt specifisku informāciju īsā laikā (rūpnīcas atbalsts)
- ▶ Nedrīkst balstīt informāciju uz iepriekšējo konkursu noteikumiem vai internetu

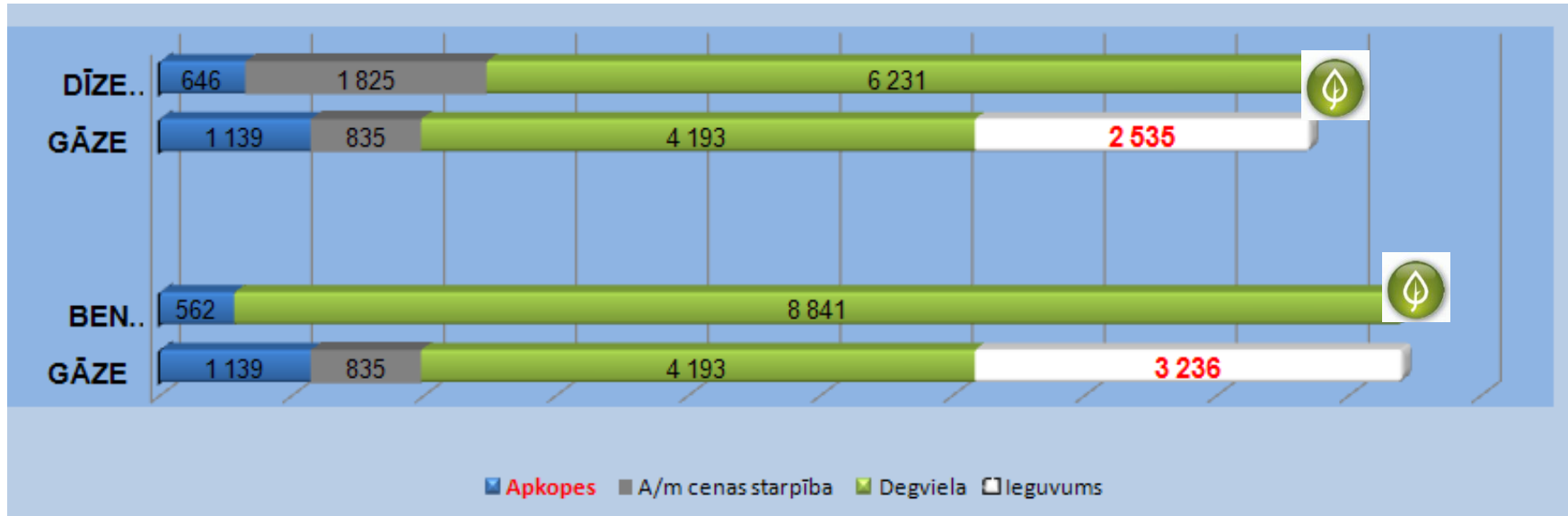

Auto tirdzniecības īpatnības (2)

- ▶ Google nedrīkst uzticēties
- ▶ Automašīnu modeļu maiņa
- ▶ Ieteicams izvēlēties pasaules mēroga apjoma markas
- ▶ Ieteicams auto tirgotāju salonos komunicēt ar korporatīvo klientu pārdevēju
- ▶ Aimirstiet par stereotipiem
- ▶ Pievērsiet uzmanību servisa un ekspluatācijas izmaksām
- ▶ «Spiediens» tikai uz cenu nes īstermiņa labumu ar ilgtermiņa problēmām
- ▶ Dīzelis ne vienmer ir labākā izvēle

Kapēc ne dīzelis?

- Mazā segmenta dīzeļa auto ir daudz dārgākas par benzīna un LPG
- Apjoma dīzeļauto ir ļoti maz ieguvumu – **+3607 EUR** augstākas izmaksas, salīdzinot ar LPG
- Mazāks patēriņš nespēj kompensēt kopējās izmaksas

Ieteikumi veiksmīgu iepirkumu konkursu veidošanā

Ieteikumi

- ▶ Valsts iepirkums, ņemot vērā lielo komercuzņēmumu praksi
- ▶ Pirmkārt – noskaidrot vajadzības:
  - ekoloģiska, ekonomiska, reprezentatīva, komerc-, u.tt.
  - Lietošanas ilgums, kilometrāža
  - Vai ir kompetence/ resursi auto apkalpošanā/ uzturēšanā
  - Kādu finansējuma modeli izvēlēties
- ▶ Veikt testa braucienu – iepazīt tirgus piedāvājumu
- ▶ Veikt nepieciešamo dokumentāciju pamatojumam
- ▶ Tehniskā specifikācija kā ievirze, nevis ierobežojums

Pasūtītāja vajadzības

❖ Racionālās

- Budžets (automašīnu skaits)
- Ceļi/neceļi
- Nobraukums gadā
- Pasažieru/kravu apjoms
- Funkcionalitātes prasības
- Speciālās vajadzības (bruņojums)

❖ Emocionālās

- Statuss
- Vide (korporatīvās prasības)

Izveidojot iepirkuma komisiju, pasūtītājs nodrošina, lai šī komisija būtu kompetenta tā iepirkuma jomā, par kuru slēdz līgumu. Iepirkuma komisija, pildot savus pienākumus, ir tiesīga pieaicināt ekspertus

PIL 22.panta 2.daļa

Tehniskā specifikācija

- ▶ Automašīnas klase noteikta saskaņā ar Klasifikatoru
- ▶ Degvielas veids
- ▶ Automašīnas virsbūves tips
- ▶ Automašīnas izmēri
- ▶ Dzinēja jauda
- ▶ Piedziņas veids
- ▶ Garantijas termiņi
- ▶ Videi kaitīgo izmešu daudzums

Automašīnu klasifikators LV 2012

- ▶ Automašīnas virsbūves tips
- ▶ Automašīnas izmēri
- ▶ Automašīnas cena

Latvijas Pilnvaroto autotirgotāju
asociācija

Pasažieru

Vieglie
automobiļi

**Automašīnu klasifikators LV
2012 (kopējā masa < 3,5 t)**

Kravas

Vieglais
komerc transports

Smagais
komerc transports

Smagās kravas
a/m >16t

Klasifikatora izveides mērķi

- ▶ Pārskatāmi sagrupēt vieglo (pasažieru un vieglais komerc transports līdz 3,5t) automašīnu modeļu iedalījumu Latvijas, ES tirgū un to mainību laikā
- ▶ Orientieris publisko iepirkumu veicējiem
- ▶ Loģiski un vienkārši strukturēt automašīnu tirgus piedāvājumu (virsbūves tips, izmērs, cena)

Automašīnu klasifikators LV 2012

Automašīnu klasifikators LV 2012 (kopējā masa < 3,5 t)

Plāšpatēriņa		Vieglās pasažieru		Vieglais komerc transports	
		Premium			
A	Mini				
B	Mazā	p-B	Mazā premium	k-U	Pikapi
C	Kompaktā	p-C	Kompaktā premium	k-F	Furgoni
D	Vidējā	p-D	Vidējā premium	k-Fm	Mazie furgoni
E	Lielā	p-E	Lielā premium	k-F	Vidējie furgoni
X _M	Mazā apvidus	p-Top	Augstākā premium	k-F _L	Lielie furgoni
X	Apvidus	p-X	Apvidus premium		
X _L	Lielā apvidus	p-X _L	Lielā apvidus premium		
S	Kupezas, kabrioleti un rodsteri	p-S	Kupezas, kabrioleti un rodsteri		
M _M	Mazā daudzfunkciju				
M	Daudzfunkciju				
M _L	Lielā daudzfunkciju				

Piedāvājuma vērtēšanas kritēriji

- ▶ Automašīnas cena
- ▶ Pretendenta piedāvātā apkopes cena noteiktam nobraukumam
- ▶ Automobiļa darbmūža ekspluatācijas kopējās izmaksas saistībā ar enerģijas patēriņu

Automašīnas darbmūža ietekme uz enerģētiku un vidi

- 2007.gada 20.jūnija regula (EK) Nr. 715/2007 par tipa apstiprinājumu mehāniskiem transportlīdzekļiem attiecībā uz emisijām no vieglajiem pasažieru un komerciālajiem transportlīdzekļiem (“Euro 5” un “Euro 6”) un par piekļuvi transportlīdzekļa remonta un tehniskās apkopes informācijai
- 2009.gada 23.aprīļa direktīva 2009/33/EK par “tīro” un energoefektīvo autotransporta līdzekļu izmantošanas veicināšanu
- PIL 461.pants
- Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkuma likuma 19.pants
- 23.12.2010. MK noteikumi Nr. 1184 Noteikumi par transportlīdzekļu kategorijām, uz kurām iepirkumos attiecināmas īpašas prasības, un transportlīdzekļu darbmūža ekspluatācijas izmaksu aprēķināšanas metodiku

EURO 5 emisiju standarts

- ES gaisa kvalitātes uzlabošana, samazinot cieto daļiņu un ozona prekursoru emisijas (*EURO 5* un *EURO 6* 2015.gadā)
- Attiecas uz M1, M2, N1 un N2 kategorijas transportlīdzekļiem ar pilnu masu līdz 2 610 kg
- Automašīnu ražotāji nodrošina, ka to ražotās automašīnas atbilst *EURO 5* standartam (pircējam izsniedz dokumentu, uzrādot oglekļa dioksīda emisijas un degvielas patēriņa apjomu)
- Automašīna arī faktiski (normālos lietošanas apstākļos) atbilst *EURO 5* standartam
- Neatkarīgie remonta uzņēmumi iegādājas no automašīnas ražotāja remonta un tehniskās apkopes informāciju (apkopes un tehniskās rokasgrāmatas, diagnostikas problēmu kodi, programmnodrošinājums, apmācību materiāli u.c.)

«Tīro» un energoefektīvo transportlīdzekļu veicināšana

Iekļaujot videi draudzīgas prasības konkursa nolikumā, jāievēro, ka tām jābūt:

- Saistītām ar līguma priekšmetu
- Objektīvām un pamatotām
- Skaidri noteiktām iepirkuma dokumentācijā
- Atbilstošām EK dibināšanas līgumam

Iepirkuma procedūrās atļauts ietvert tikai tādas videi draudzīgus kritērijus, kuri nav diskriminējoši

Helsinki bus (Concordia bus) lieta, ECJ 17.09.2002. spriedums lietā Nr.C-513/99

Rezumējums

- ❖ Precīzas vajadzības un objektīvi saprotams iepirkuma mērķis
- ❖ Pareizi noteikta automašīnas klase saskaņā ar Klasifikatoru
- ❖ Tehniskie parametri atbilst vismaz 3 – 5 no tirgū piedāvātajiem automašīnu modeļiem
- ❖ Videi draudzīgo kritēriju izraudzītā amplitūda nav konkurenci ierobežojoša
- ❖ Automašīnas piegādes termiņš nav noteikts īsāks par 4 – 6 mēnešiem
- ❖ Risku izslēgšana: mainīgās izmaksas, divi iepirkumi vienā, automobiļu skaita samazināšana līguma darbības laikā

**JA NEMAINĪSIES ATTIEKSME, BŪS REGULĀRAS
SŪDZĪBAS, SABOJĀTA REPUTĀCIJA, NOPIETNI
IEKAVĒSIES IEPIRKUMA TERMIŅI**

Paldies!

LATVIJAS PILNVAROTO
AUTOTIRGOTĀJU ASOCIĀCIJA